

Martinus

A Szombathelyi Egyházmegye havilapja

XVI. ÉVFOLYAM 12. SZÁM

2023. DECEMBER

ÁRA: 300 Ft

www.martinus.hu



„MERT GYERMEK SZÜLETIK, FIÚ ADATIK NEKÜNK ...”

/1Z 9,5/

Észrevenni, megállni, cselekedni – Szent Márton ma is aktuális üzenete

A hagyományos péntek esti zsoltosima elimádkozásával, lampionos felvonulással, szombaton püspöki szentmisével ünnepelték Szombathelyen az egyházmegye védőszentjét, Szent Mártont. Idén József Hal'ko pozsonyi segédpüspök volt az ünnepi szentmise főcelebránsa és szónoka. Az ő gondolatait olvashatják a savariai születésű tours-i püspök ma is aktuális üzenetéről:

A szentek életére mindig az a jellemző, hogy ami életükben velük történt, amit mondtak, írtak és cselekedtek, az mindig nagyon aktuális. Egy Szent azért Szent, hogy az Egyház minden időszakában üzenetet hordozzon.

Eszembe jut a pozsonyi Székesegyház híres Szent Márton lovasszobra. Alkotója Georg Rafael Donner, aki Eszterházy Imre prímás-érsek rendelkezésére készítette a szobrot. Ez az alkotás azért is érdekes, mert Szent Mártont nem egy római katona ruhájába, hanem egy 18. századi huszár katona egyenruhájába öltöztette. Ezzel – vizuálisan - azt üzeni, hogy amit Szent Márton a 4. században tett, azt megtehet-e a 18. században is és megtehetjük mi, itt és most a 21. században is. Ezért mondhatjuk, hogy Szent Márton ma is nagyon aktuális.

Ez a jelenet, ahogy Szent Márton lehajol a koldushoz, három fontos üzenetet hordoz: észrevenni, megállni, cselekedni. Ez ma már nem lenne modern? Ez ma már nem lenne aktuális? De igen, nagyon is.

Szent Márton első fontos üzenete: észrevenni.

Ez azt jelenti, hogy olyan szemekkel kell az emberek között járni, hogy észrevegyük a szenvedőket. Nyitott szemekkel járni azt is jelenti, hogy nyitott szívekkel járunk, azaz hajlandók vagyunk megváltoztatni az életünket abban a pillanatban, amikor erre szükség van. Mert Jézus nem azt fogja kérdezni tőlem az Ítéletkor, hogy mennyire teljesítettem az életemben a terveimet, hanem azt fogja kérdezni, hogy a konkrét pillanatban, annál a konkrét embernél, akinek szüksége volt a segítségemre mennyire érvényesítettem a szeretet követelményét. Mert ez az ember volt az, aki által Jézus kérdőre vont engem: kicsoda vagy, mint keresztény?

Szent Márton második fontos üzenete: megállni.

A pozsonyi Székesegyházban lévő Szent Márton szobor lóalakja szemmel láthatóan szeretne továbbmenni, sőt ugrani készül. Márton az, aki visszatartja, mert Ő megáll. Mert nem elég észrevenni a konkrét helyzetet, személyt, hanem meg is kell állni és elfogadni azt, amit, akit észrevettem. A szegény embert, akiről gondoskodni kell. Arról, aki egyedül van, aki beteg, akit megsértettek, aki kedvetlen, aki frusztrált. Ha nyitott szemekkel járok, ha nyitott a szívem is, akkor meg kell állni: megállni az embernél és érdeklődni, mi bajod van?

Nem elég azt mondani, kedves testvéreim, hogy a keresztény legyen aktív. Egy modern kifejezéssel: követelni kell, hogy proaktív legyen a kommunikációban. Megszólítani, meghívni, leülni, hallgatni, mondani. Megállni nem azt jelenti, hogy most megállok és nem csinálok semmit, hanem a megállásban belelépek a jelen helyzetbe és ott cselekszem.

Szent Márton harmadik fontos üzenete: cselekedni.

Nem elég észrevenni, nem elég megállni, fontos a cselekvés is. Jézus a cselekvést is elvárja azoktól, akik őt szeretik. És itt nem bombasztikus cselekedetekre kell gondolni. Nem az lesz az eredmény, hogy rólunk fognak írni életrajzokat.



A jelenet, ahogy Szent Márton lehajol a koldushoz, három fontos üzenetet hordoz: észrevenni, megállni, cselekedni.

Az élet könyvébe, Jézus szívébe lesznek bevésve ezek a cselekedetek.

Minden perc, minden pillanat, minden helyzet, minden találkozás alkalom arra, hogy amit észrevettem ott megálljak, cselekedjek. Ez lehet egy empátikus meghallgatás, ez lehet egy mosollyal odaadott kávé, ez lehet egy hívás valakinek, akiről tudom, hogy egyedül van, vagy egy személyes találkozó. Az ítéletnél rákérdez Jézus: emlékszel arra az emberre, aki akart veled beszélgetni és te türelmetlen voltál, az órára néztél? Emlékszel arra az emberre, akinek nem fogadtad el a hívását, mert éppen néztél valamit a tv-ben? Emlékszel arra az emberre, aki szeretne volna, hogy dicsérd meg és te ridegen elutasítottad? Igen, Jézus ilyen konkrét dolgokat fog kérdezni, Jézus ilyen konkrét személyekről fog beszélni. Igen, mert ő van ott abban az emberben. Általa Ő kérdezi: mi a te hitednek a lényege?

Jézus tudja, hogy nagyon igényes dolog, amit kér. Jézus tudja, hogy nem egyszerű a feladat. Jézus tudja, hogy sokszor azt gondoljuk: de hát nekem kellene segítség. És akkor Jézus irgalmasan jön és annyit mond: szeretlek! Szeretlek akkor, amikor gyenge vagy. Szeretlek akkor, amikor nem bírod. Szeretlek, amikor tele vagy haraggal.

Jézus, akit befogadunk az Eucharishtiában, pontosan tudja, kinek mire van szüksége. Tudja, hogy ki milyen módon harcol azzal, hogy észrevegyen, megálljon és cselekedjen. És mindent, amit kell, Jézus megad. Fontos, hogy elengedjük félelmeinket, hogy az Ő szeretete legyen a mi szívünkben. Az Ő szeretete nyissa ki szemeinket, hogy észrevegyük a szenvedőket, odalépünk hozzájuk és cselekedjünk. Ha így teszünk, az emberek látják alázatos szeretetünket, amit Krisztus inspirál, és rákérdeznek: honnan veszed ezt a szeretetet, ki ennek a nyugalomnak, békének az igazi forrása? Ne féljük kimondani: ez Jézusé, az én Uramé, aki meg akar váltani engem és téged.

Mi az akadálya annak, hogy a környezetünkben élőket is meghívjuk Krisztus kerestségére, szentségeire, szeretetére, hogy mások is elfogadják Jézust, mint életük legmélyebb értelmét? Úgy, ahogy egykor Szent Márton tette.

A Boldog Brenner János Óvoda Katica Csoportjának Szent Márton előadása megtekinthető a QR-kód alatti linken:



A szép betlehem az evangelizációt szolgálja

Több mint 20 éve készíti a szombathelyi Szent Kvirin-templomban a betlehemet Ágh Ernő, egyházközségi elnök. Azt mondja: gyermekkori emlékek is inspirálták amikor belevágott a munkába, amely többet jelent számára egy szokásos év végi elfoglaltságnál. Más egyházközségeket is arra bízta fordítsanak gondot Jézus születésének szép, méltó megjelenítésére, mert ez nem csak az ünnepet teheti szebbé, hanem nyomot hagy az emberek lelkében is, általa is közelebb kerülhetnek Krisztushoz.



Amikor több mint 20 évvel ezelőtt elkezdte a betlehemet elkészíteni a templomban, akkor valakitől átvette ezt a feladatot vagy saját elképzelések alapján vágott bele?

23. éve vagyok egyházközségi elnök. Korábban is volt betlehem a templomban, de korántsem úgy ahogy én ezt most csinálom. Akkor az idős bácsik annyit tettek, hogy a Mária oltár alját kinyitva, oda, egy szőnyegre berakták a figurákat. A megvilágítása egy egyszerű neoncső volt. Én ennél szebbet szerettem volna. Viszszagondoltam gyermekkori élményeimre. Én Csepregen nevelkedtem, ahol nagyon szép volt a betlehem. És bevallom, azóta is keresem a betlehemeket, mert nagyon megragadott, amit gyermekkoromban láttam. Emlékszem, hogy mindig odamentem és elgondolkodtam a történéseken. Arra gondoltam, ha mi fiatalok széppé tesszük a betlehemet, akkor ezt az üzenetet áttudjuk adni a gyermekeinknek is.

20 éve próbálom az elképzeléseimnek megfelelően elkészíteni a betlehemet, és azt hiszem sikerül is. Próbálom kicsit természetesebbé tenni Jézus születésének

megjelenítését, de fontos, hogy ne legyen giccses. Szeretném megőrizni a komolyságát is, miközben törekszem arra, hogy szép legyen. Van amikor változtatok dolgokon, ezeket általában Csány Péter plébános atya észre is veszi és megjegyzi, hogy ez és ez pl. nem volt tavaly. Volt olyan év, amikor a három királyokat – én ezeket a figurákat is elhelyezem már karácsonyra - homokba raktam, utalva arra, hogy a sivatagból jönnek. A pásztorok köré mohát rakok, méghozzá erdei mohát. Ezt általában a jáki erdőben szedem. De az sem mindegy, hogy mikor. Fontos, hogy még a fagyok előtt felszedjem ezeket. Néha már novemberben meg kell ezt tennem. Aztán arra is ügyelni kell, hogy olyan helyen tároljam a mohát, hogy ne fagyjon meg mire karácsonykor felhasználnám. A pásztorok figuráihoz tábornöveget is elhelyezek. Kihúztam ehhez egy égőt, és fákat raktam köré. A betlehem belsejét is igyekszem szépen megoldani. Szalmát helyezek a figurák köré és, hogy az oltár márványrészeit is eltakarjam egy falapot készítettem a hátsó részhez. A világítást is kicseréltem. A neoncső helyett színes fényfűzért

helyeztem el.

A betlehem szélét kövel rakom ki. Egy hajdani egyházközségi képviselőtestületi tagunknak volt kristálygyűjteménye. Odaadta nekem, hogy azokat is használjam fel, ha tudom. Nagyon szép, amikor az égők fénye rávilágít a kövekre. Számomra jó érzés, amikor az éjféle misén Péter atya felhívja a hívek figyelmét arra, hogy ismét elkészült a betlehem. És a gyerekek a szüleikkel jönnek, megnézik és ott ácsorognak előtte ahogy egykor én a csepregi betlehem előtt és ahogy ezt 20 évvel ezelőtt amikor ebbe belevágtam elképzeltem. Remélem, hogy a lelkükben ez nyomot hagy és fogódzkodót jelent az életükben.

A figurák ma is ugyanazok mint 20 éve vagy ezeket azóta cserélte?

Azokat használom amiket megörököltem. Vigyázom rájuk, így nincs gond velük. Egyszer kellett csak restauráltatnom, mert megkoptak a színek az évek alatt. Fontos, hogy miután szétszedem a betlehemet a figurákat külön is becsomagolom és csak ezután teszem a tárhelyre.

Mennyi idő amíg a betlehemet elkészíti?

Egy nap. Egyedül csinálom, így jobban szeretem. Mindent előre odakészítek, az égőt lepróbálom, és mivel a figurák helyei nem változnak, és nagy változtatásokat nem csinálok évről évre, így folyamatosan tudok haladni a munkával.

Sok helyen a betlehem, igaz Jézus nélkül, már az adventi időszak elején kikerül. Önöknél mi a szokás?

Nálunk nem, nálunk csak Szentestére készül el. Nyilván előtte lévő nap csinálom, de a délutáni pásztorjáték idején még nem nézhető meg.

Mivel bíztatná azokat az egyházközségeket ahol nincs vagy nem áldoznak ennyi időt, fáradságot a betlehem elkészítésére, miért érné meg ezt szépen, nagyobb gonddal elkészíteni?

Én lassan 25 éve leszek, hogy csinálom. Remélem, hogy lesz, aki utánam fog ezzel foglalkozni az egyházközségben. Én bíztatok mindenkit, hogy tegyék szebbé, feldobottá a betlehemet, ne csak kitegyék a figurákat. Ha az emberek és főleg a gyerekek, fiatalok, egy szép betlehemet látnak, akkor beletudják élni magukat Jézus születésének történetébe. Ezzel az evangélizációban is nagyot léphetünk előre.

Önök mit ad a betlehem elkészítése, ami miatt 20 év után is szívesen csinálja?

Három unokám van, nekik is mindig megmutatom a betlehemet. És mindig keresik is. Nemrég a legkisebb unokám volt nálunk, bejött a templomba és kereste, mondta: Nincs betlehem, elment a Jézuska! Büszke vagyok rá, hogy a gyermekeimnek és most már az unokáimnak is tudtam valamit adni. Ők pedig örülnek neki és büszkéek rá, hogy a Papa csinálta a betlehemet.

Fotó: Cseh Gábor



Fogadj örökbe egy papot!

IMAHÁLÓ LELKIPÁSZTORAINKÉRT

A Szombathelyi Egyházmegyében 2022 decemberében hívői kezdeményezésre közös imába kezdtünk papjainkért. Az imában való elköteleződés egy évre szólt. 2024-ben is szeretnénk folytatni az imádságot, ezért 2023. december 16-án, Boldog Brenner János egyházmegyei ünnepén újra indítjuk kezdeményezésünket: ekkor lesz először lehetőség kihúzni annak az atyának a nevét, akit a következő évre Isten a szívünkre bíz.

A kezdeményezéshez később is tudnak csatlakozni mindazok, akik szívesen vállalják ezt a fontos szolgálatot. A Pásztorális Iroda fogadja a jelentkezőket, akiknek postai úton juttatjuk el a véletlenszerűen kiválasztott atya nevét, akit a következő évre imáikba ajánlunk.

További információ és jelentkezés a Pásztorális Iroda elérhetőségein:

pasztoralis@martinus.hu; 94/513-198; Szombathelyi Egyházmegye 9701 Szombathely, Pf. 41.

Bízunk abban, hogy imádságunk egyházmegyénk lelki gazdagodását szolgálja!

Úgy érzem, a helyemen vagyok



Ráncsik Róbert rendőrből lett börtönlelkész

Mindenki számára van újramez – vallja Ráncsik Róbert, és az ő szájából tényleg hitelesen hangzik ez a mondat. Tizennyolc évig rendőr volt, 2020 óta a zalaegerszegi börtön lelkésze, mellett a csesztregi plébánián szolgál.

Nős, két felnőtt gyermek édesapja. Pankaszon él. Szereti a rockzenét, ha ideje engedi, a főzőtudományát is megcsillogtatja a konyhában, hetente háromszor-négyszer pedig megjelenik a helyi edzőteremben, ahol ma már természetes, hogy a bemelegítésnek a közös ima is része.

Ráncsik Róbertet december 2-án, 10.00 órakor szenteli állandó diakónussá a zalaegerszegi Mária Magdolna-templomban dr. Székely János megyéspüspök – ebből az apropóból ültünk le beszélgetni.

Nekem az a feladatom, hogy ezeknek a fogvatartottaknak próbáljam megmutatni az irgalmas Jézust. Azt a Jézust, aki nekik is ad esélyt az újramezésre.

Ki tudja, mi lett volna, ha a szigorú és ateista határőr apuka mögött nincs a szőlőgyöröki istenfélő nagymama, aki titokban imádkozni tanította a nyarait nála töltő szentgotthárdi unokát? Aki aztán egyházi iskolába készült, apja viszont katonai középiskolába szánta, így végül a szentgotthárdi gimnázium lett a kompromisszum eredménye. És ki tudja, mi lett volna, ha a húszévesen a szentgotthárdi templom előtt verekedő, akkortájt eléggé balhész korszakát élő Robira nem egy pap szól rá: fiatalember, maga meg mit csinál? Aztán ez a pap azt is hozzátette, hogy szerdán este hat órakor várja a plébánián egy beszélgetésre. Az egyetlen beszélgetésből azonban több lett: Robi másfél évig járt a plébánoshoz. Ezek a találkozások nemcsak megszelídítették, de újra Isten közelébe „terelték”, olyannyira, hogy eldöntötte: pap lesz. Ám jött Kati: a fiatal tanítónő, akibe beleszeretett és feleségül vette. Adódott a kérdés, mihez kezdjen, mígnem rájött, hogy nem csak reverendában mutathatja a jó irányt az embereknek. Így került a tiszthelyettes-képző iskolába, és így lett rendőr.

Volt körzeti megbízott Pankaszon, szolgált Körmenden, majd tizennyolc év után történt valami: időközben született lányai közül az idősebb, Rebeka beteg lett, és az orvosok által akkor még nem ismert betegség – amiről azóta kiderült, hogy bár gyógyíthatatlan, de kezelhető –, újabb fordulatot hozott Robi életébe: megfogadta, hogy ha Rebekát nem veszítik el, akkor leszerel, és eredeti tervei szerint az Úrnak fog szolgálni. Így lett: végül szolgálati járadékosként hagyta el a rendőrséget és jelentkezett teológiára, a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskolán végezte tanulmányait. Sűrű évek voltak: hétközben a szentgotthárdi Opel-gyár biztonsági szolgálatán dolgozott, hétvégén Pécsre utazott. Közben 2014-től Rédcisen hitoktató volt, vasárnaponként szentmisén szolgált.

Hogyan lett börtönlelkész? Teológushallgatóként hetente végigjárta a körmendi kórház körtermeit: imádkozott azokkal, akik kérték, beszélgetett velük, meghallgatta őket. Ha valaki áldozni akart, vagy szentségekkel kapcsolatos kérése volt, azt felírta, és jelezte a helyi plébánosnak. Körülbelül egy éve végezte ezt a szolgálatot, amikor egy beszélgetés során elmondta a lelki vezetőjének, hogy nem érzi magát alkalmasnak erre a szolgálatra, úgy véli, nem ez az ő útja. Az atya megkérdezte, miért nem próbálja meg a börtönmissziót. „Az szóba sem jöhet! Rendőr voltam tizennyolc évig, engem ott megesznek” – ez volt az első reakciója, némi gyözködés után azonban úgy döntött, ha a zalaegerszegi börtönlelkész nem zárkózik el az ötlettől, akkor megpróbálja. Ennek kilenc éve, azóta szolgál börtönpasztorációban. Először öt évig missziósként segített a börtönlelkésznek, majd 2020-tól – amikor az elődje távozott – már főállású börtönlelkészként szolgál a zalaegerszegi büntetés-végrehajtási intézetben. 2020-ban abbahagyta a hitoktatást, 2021-től a börtönlelkészi tevékenysége mellett a csesztregi plébánián is szolgál.

- Kezdetben kissé tartottam attól, hogy a rendőri múltam miatt nem, vagy nehezen fogadnak majd bizalmukba a fogvatartottak, és nem a lelkipásztor látják bennem, hanem a rendőrt, aki – nagyon leegyszerűsítve a dolgot – a velük szembeni oldalon áll. Meglepődtem, hogy nem így történt, sőt: nagyon hamar elkezdtek hozzám járni lelki beszélgetésekre. Úgy érzem, hogy a rendőri tapasztalataim segítettek és a mai napig is segítenek: ha észreveszem, hogy egy kicsit is „színezik” a dolgot, akkor szólok, és úgy érzem, ez erősíti az irántam tanúsított pozitív hozzáállásukat.



Vannak olyan fogvatartottak, akik rendszeresen igénylik a velem való személyes beszélgetéseket, amikor is együtt imádkozva erősítem a hitüket és tartom bennük a lelket – mondja. Majd beszél arról is, hogy vannak esetek – például amikor gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekményekről van szó –, amelyek őt is felháborítják, és bizony néha nehéz lelkipásztornak maradnia.

- Nekem az a feladatom, hogy ezeknek a fogvatartottaknak próbáljam megmutatni az irgalmas Jézust. Azt a Jézust, aki nekik is ad esélyt az újrakezdésre. Bevallom, nem mindig könnyű ez a küldetés. De akkor is ez a feladatom, és ezt még ezekkel az emberekkel kapcsolatban is szeretetből teszem, hogy meggyőzzem őket arról, hogy mindenki számára van újrakezdés. Igen, néha le kell küzdenem azokat az érzelmeket, amelyek előtérbe kerülnek bennem egyes eseteket látva és hallva. Viszont nekem arra kell törekednem, hogy megértsem őket. És ez általános törekvése kell, hogy legyen a lelkésznek. Mindenkit igyekeznie kell egyformán szeretni. És ha ez nem megy, akkor is készen kell állnom arra, hogy bármikor tudjam nekik közvetíteni az irgalmat. Hiszen ahogy Máté evangéliumában olvashatjuk, a Mennyei Atya „felkelti napját jókra is, gonoszokra is, esőt ad igazaknak is, bűnösöknek is.” Ez muszáj, hogy erőt adjon a fogvatartottaknak! Ezt a tényt, hogy mindenki számára van újrakezdés, van remény, ezt kell mindennap megmutatnom nekik. Bíró László püspök atya mondta egy helyen, hogy a remény a fogvatartottak egyetlen kapaszkodója. „Ezekben az emberekben őrizni kell a reményt, őrizni a reményt, hogy van jövőjük!”, így mondta pontosan. Hiszem, hogy ez az egyik legfontosabb feladata a börtönlelkésznek. Dosztojevskij Zosima sztarece A Karamazov testvérekben elmondja azt, amit én is gondolok erről: mi mindannyian felelősek vagyunk mindenkiért és mindenért.

És ha már felelősség: a börtönlelkész a fogvatartottak szabadulása után is lelkész, így előfordul, hogy az egykori elítéltek a börtönön kívül is igénylik tőle a lelkipásztori segítséget. Honnan meríti az erőt szolgálatához?

- Természetesen a Szentháromságos Egy Istentől kapom az erőt. És ez nem a teológustól, a lelkipásztortól elvárható kötelező válasz, hanem valóban ő adja meg nekünk minden egyes nap az erőt a szolgálatunkhoz. Többször voltam fáradt vagy kedvetlen, de mindig kaptam erőt tőle. Volt, hogy imádkoztam hozzá, és pár perc múlva megkérdezte a fogvatartott, hogy hogy vagyok. Belenéztem a szemébe, már majdnem azt mondtam, hogy kicsit fáradt vagyok, de mégsem mondtam, hanem azt válaszoltam,

hogy jól. És tényleg jól, nagyon jól voltam. Nagyon jól vagyok. A helyemen vagyok, úgy érzem... Aztán erőt kapok a hívektől hétvégenként, akik mindig megköszönik, hogy együtt lehettünk. És természetesen erőt és támogatást kapok a családomtól. Itt kell megemlítenem, hogy nagyon sokat köszönhetek dr. Székely János megyéspüspök atyának, aki a kezdetektől fogva megbízott bennem, felkért erre a feladatra. Az ő bizalma miatt lehettem börtönlelkész, az ő főpásztori szeretetéből, gondoskodásából is rengeteg erőt meríték – mondja.

Tanítónő felesége és lányaik, a hitoktató Rebeka és a szociálpedagógiát tanuló, egyetemista Réka mindenben támogatja Robit, aki teológusként továbbképezné magát: doktorálni szeretne teológiából. Nagy vágya eljutni a Szentföldre és Rómába, hogy e szent helyeken megköszönje Istennek, hogy börtönlelkész lehet, és azt, hogy elhívta a diakónusi szolgálatra.

A rendőrből lett börtönlelkésznek nincs sok szabadideje, de ha teheti, hetente háromszor-négyszer elmegy a pankaszi edzőterembe, ahol társaival nem csak a bemelegítésre ügyelnek, de edzés előtt imádkoznak is. Régebben 15 kilométereket futott, azt is szeretné újrakezdeni. Esténként olvas, bár, mint mondja, ez néha alvásba fullad. Szereti a rockzenét, és a konyhában is megtalálja magát: állítása szerint nemcsak pörköltfőzésben remekel, hanem ha a szükség vagy a kedve úgy hozza, süteményt is süt.

Ráncsik Róbertet december 2-án szenteli fel állandó diakónussá dr. Székely János megyéspüspök. A diakónus (szerpap) a görög diakonosz (szolga) szóból ered. A diakonátus intézményét a II. Vatikáni zsinat állította vissza. Egyik formája lehet az, hogy nős, kipróbált férfiakat is felszentelnek e szolgálatra, ha elmúltak 35 évesek és egyéb előírásoknak is eleget tesznek. A lényeg, hogy az egyház hívja meg az erre alkalmas férfiakat a szolgálatra. Általában azokat a férfiakat szentelik fel, akik már amúgy is jó ideje végzik a diakónus szolgálatait, feladatait. A diakónusoknak többféle feladatuk van: szolgálnak a szentmisében, az isteni misztériumoknál, segédkeznek a püspöknek, az áldozópapoknak. Áldoztatnak, esketnek, megáldják a házaspárokat, keresztesznek, hirdetik az evangéliumot, prédikálnak, temetnek – és végzik a szeretet különböző szolgálatait.

Forrás: Zala Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet.

Ady Endre: Volt egy Jézus

*Szent elgondolás: volt egy Jézus,
Ki Krisztus volt és lehetett
És szerette az embereket.*

*Ő mondta: fegyvert a fegyverrel
Győzni s legyőzni nem szabad:
Jézus volt, Krisztus: legigazabb.*

*Az emberek úgy elrosszultak
(Hiszen nem voltak soha jók):
Most Krisztus-hitünket csúfolók.*

*Pedig ma is élhet. Föltámadt,
Ki Krisztus és nagyon nagy úr,
De él másképpen és igazul.*

*Járj köztünk, drága Isten-Ember,
Tavasz van, nőnek a gazok
S kevesek az igaz igazok.*

*Úgy látlak, ahogy kigondoltak:
Egy kicsit véres a szived,
De én-szivem egészen tied.*



Brenner János atya megváltoztatta az életemet

Bellus Attila színművész már 13 éve a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház tagja. Ő játszotta a *Legyetek szeretettel* című filmben Kovács Sándor megyéspüspök karakterét. Vele készített interjút a zalaegerszegi Szűz Mária Szeplőtelen Szíve Plébánia magazinja számára dr. Varga Péter. Köszönjük a lehetőséget a beszélgetés közlésére.

Művész Úr! Ez az Ady vers gyönyörű volt! Azt szeretném elsőként megkérdezni, hogy honnan jön ez az erős hit?

Gyerekoromtól fogva vallásos vagyok, de egy jó ideig nem gyakoroltam a vallásomat. Nagymamákkal nevelkedtem Vácbotytyán, illetve Órbottyán községben, Vácbotyánt összevonták egy másik községgel, Órszentmiklóssal és Órbottyánnak hívják most már. Amikor kicsi voltam, akkor még Vácbotyán volt. Abban a szerencsében részesültem, hogy két nagymamám és három dédnagymamám még élt. Ők mind vallásosak voltak, főleg az apai dédnagymamám, a Mami, övele jártam templomba és a másik anyai dédnagymamám, a Mama, református volt, vele is voltam egyszer templomban, de hát én katolikus lettem és főleg a Mamival jártam misére. Gyerekoromban tehát a nagymamáimtól kaptam ezt, de édesanyám is nagyon vallásos volt. Apám viszont megrögzött kommunista volt, nem szerette ezt az egészet, de nem tiltotta meg, hála Istennek! Aztán telt-múlt az idő, felnőttem és nagyon sok minden történt velem, elhagytam a templomba járást. Aztán időről időre megpróbáltam visszatérni, de nagyon nehéz az, hogy az ember megtalálja azt a helyet, ahol valóban Istennel tud találkozni. Voltak ilyen próbálkozásaim, mikor Pécsett voltam színész, nem nagyon sikerült semmi. Most, hogy Zalaegerszegre visszatértem, a Mária Magdolna-templomban megtaláltam ezt és egy jó ideig rendszeresen jártam.

Aztán elkezdtem hittanra is járni, mert csak elsőáldozó voltam és bértáncolni is szerettem volna, de ezt sajnos nem tudtam realizálni, mert annyit kellett a színházban dolgoznom, hogy sose tudtam eljárni a hitoktatásra. Úgyhogy most megkértem Laci atyát, hogy újból hadd próbáljam meg, hogy nézze el nekem, hogy nem fogok tudni elmenni minden alkalomra, de istenbizony, hogy meg fogok tanulni mindent. Most újból neki fogok!

Jaj, de szép ez az elhatározás!

Most már hatvanon túl muszáj, mielőtt még lekések mindenről!

A színművész úr alakította a Brenner-filmben Kovács Sándor püspök karakterét nagyon hitelesen, ez segítette-e a hit elmélyülésében mostanában?

Nem annyira az, hogy Kovács Sándor püspököt játszottam, hanem ez, hogy a Brenner János-filmben játszhattam, és ezáltal megismerhettem Brenner János életét, mártírhalálát, annak körülményeit és gondolatait, mert készültem a szerepemre. Kovács Sándor püspökről nagyon keveset tudtam meg az internetről egyáltalában, később a forgatás után mesélt nekem Brenner József atya, Brenner János kisöccse a Kovács püspökről. Ő egy kicsit másmilyen személyiség volt, mint amelyet megformáltam, mert azt mondta József atya, hogy egy olyan nagyhangú, kicsit dandy-szerű személyiség volt, nagyon szeretett szerepelni.

Én visszafogottabban játszottam, mert ezt nem tudtam róla, de valószínűleg, ha tudtam volna is, inkább csak a belsejét próbáltam volna meg, úgy ahogy most is, mert a filmen nagyon nehéz egy ilyen szélsőséges személyiséget, kicsit teátrális személyiséget eljátszani, mert a filmen minden gyorsan sok lesz. Viszont úgy készültem, hogy Brenner Jánosról olvastam nagyon sokat, elkezdtem a lelki naplóját olvasni, ami nagyon nagy hatással volt rám. Két könyvem van róla és rengeteg videót néztem a Youtube-on: filmrészleteket, beszélgetéseket József atyával és visszaemlékezésekről, akik még ismerték őt. Így kialakult egy nagyon rétegezett, mély kép, megismertem János atyát és tulajdonképpen ő megváltoztatta az életemet. Azóta teljesen más vagyok, mióta János atyával közelebbi ismertségbe kerülhettem, ez nekem minden napomat bearanyozza, vele fekszek és vele ébredek. Imádkozom hozzá lefekvés előtt, de kifejezetten van olyan része az imádságnak, amikor beszélgetünk.

Ez nagyon szép! Brenner János egy szent ember lehetett!

Igen, csodálatos! A világ legtisztább embere volt. Hoztam egy részletet a lelki naplójából: „Fölajánlom Neked a lelki megpróbáltatások keserű borzalmait! Ha Te így akarod, legyen meg szent akaratom! Életbástyám kőfalán e mondat áll: minden körülmények között legyen meg szent akaratom! Vedd el akaratom, szívem, mindenem és add, hogy én egészen Krisztusban alakuljak át, hiszen ez a hivatásom! Égni, lángolni szeretetemben a bűnösökért!”

Ő valóban megközelítette azt az eszményt, hogy olyan legyen, mint Krisztus. Csak jót tudtak mondani róla, akik ismerték. Semmiféle bűne, kicsapongása, semmilyen negatív tulajdonsága nem volt. Végtelenül derűs és szeretetteljes volt, viccelődött, optimista volt, mindenkire volt egy kedves szava. Sok mosolygós kép van róla, mindenki úgy emlékszik rá, hogy állandóan mosolygott mindenkire. Nekem ez is egy óriási élmény volt, mert azelőtt ugye a nagymamáim is midig komolyak voltak, a Mami is mindig mondta, hogy „Atika, legyél már komoly!” és akkor én komoly voltam, amúgy is volt bennem hajlam a melankóliára. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy ha valaki mélyen vallásos, az nem azt jelenti, hogy ilyen savanyú uborkának kell lenni, hanem lehet örülni a létnek, a természet szépségének, annak, aminek lehet. Nyugodtan lehet viccelődni, attól még az ember egészen komolyan vallásos. Számomra nagyon felszabadító élmény volt, hogy János atyáról ezt megtudtam, hogy végtelenül derűs természet volt, hogy igen, lehet az embernek vidáman, derűsen vallásosnak lenni!

Teljesen egyetérték! Számomra még az a dráma jött át a filmből, hogy János atya szinte tudta, hogy meg fogják ölni, mégse futott el, szökött el, hanem vállalta a sorsát Krisztusért.

Ugye többször próbáltak az életére törni, elvágták a féket a motorjában, meg gerendákat dobtak elé, tehát nyilvánvaló volt, hogy valami készülődik őellene. Ennek ellenére azt gondolom, hogy nem tudta ő azt, hogy ez akkor fog megtörténni. Már gyerekkorában is eljátszotta Szent Tarziciusz történetét, ami tekinthető előképpnek is, hogy valami hasonló fog vele történni, majdnem szükségszerű volt. De ami a lényeg ebben, hogy akár félt, akár nem, akár tudatosult benne, akár nem, aznap este nem gondolt rá, hogy akkor fogják megölni. A legfontosabb számára a kötelesség volt, hogy ha meg kell áldoztatni valakit, lehet az éjfélkor akár, és ha szükség van rá, akkor nincs semmi, ami őt megállíthatná. Amikor megtámadták, akkor is magához szorította az Oltáriszentséget, úgy vagdoszták össze a kezét.

A Mária Kongresszus szinte minden eseményén megfordult a művész úr. Ennek kapcsán kérdezem, hogy a Mária-tisztelet milyen helyet foglal el az életében?

Eddig nem volt, most, hogy ez a kongresszus volt, amelyen mindenképpen részt akartam venni, Brenner József atya látogatása miatt is. Nagyon nagy élmény volt! Gyönyörű szépek voltak a szentmisék, a fáklyás körmenet is nagy élmény volt és egészen eufórikus volt, hogy amikor a kertvárosi templomhoz érkeztünk, akkor mindenki annyira szeretetteljes és résztvevő volt. Nem is tudom, hogy éltem-e meg már hasonlót, hogy teljesen ismeretlen emberekkel olyan bensőséges kapcsolatok, egymásra nézések, gesztusok voltak. Ezt Szűz Mária tette velünk, hogy ennyien az ő iránta érzett tiszteletben egységgé tudtunk lenni. Olyan emberek is, akik nem is ismerik egymást.

Igen, lángolt a szívünk ezalatt a két nap alatt, ezt érezhettük összetartozásként! Zárásként kérem, még egy kedvenc költeményét ossza meg velünk!

Szívesen!

József Attila: ISTENEM

Dolgaim elől rejtegetlek,
Istenem, én nagyon szeretlek.
Ha rikkancs volna mesterséged,
segítnék kiabálni néked.

Hogyha meg szántóvető lennél,
segítnék akkor is mindennél.

A lovaidat is szeretném
és szépen, okosan vezetném.

Vagy inkább ekeszarvat fogva
szántanék én is a nyomodba,
a szikre figyelnék, hogy ottan
a vasat még mélyebbre nyomjam.

Ha csósz volnál, hogy óvd a sarjat,
én zavarnám a fele varjat.
S bármi efféle volna munkád,
velem azt soha meg nem unnád.

Ha nevetnél, én is örülnék,
vacsora után melléd ülnék,
pipámat egy kicsit elkérném
s én hosszan, mindent elbeszelnék.

Boldog Brenner János Ünnepe 2023. december 16.

Program:

- **10.00** - Püspöki szentmise - Szombathely, Székesegyház
- **18.00** - Litánia Máriaújfalu, Szent Péter és Pál-templom
- **19.00** - Szentmise - Rábakethely, Mindenszentek-templom
- **20.00** - Zarándoklat a vértanúság útján Rábakethelyről Zsidáig

Adventi programok a Mindszentyneumban

A Mindszentyneum az adventi időszakban is színes programkínálattal várja az Érdeklődőket! Kiemelt figyelmet fordítunk a nehéz sorsú gyermekek karácsonyának szebbé tételére, pszichológiai előadásunkkal reményt szeretnénk adni mindenkinek, családi délutánunkon csengettyűket készítünk az ügyeskező gyermekekkel közösen.

2023. november 17.- december 14. között készítsen angyalbatyut (cipősdobozt) egy nehéz sorsú gyermeknek! A Katolikus Karitasz Országos ajándékgyűjtési akciójához csatlakozva Zalaegerszegeen csak nálunk adhatja le összekészített cipősdobozát, mely megdobogtatja egy kisgyerek szívét karácsonykor!

2023. december 3-án 15.00 órákor adventi gyertyagyújtás Stróber László plébános atyával és a Salve Regina kórossal. Műsoron: adventi és karácsonyi kórusművek

Lélektani esték sorozatunkban **2023. december 7-én 17.00 órákor** Dr. Tapolyai Emőke Remény című előadásában olyan kérdésekre keressük a választ, mint hogy mit jelent a remény és egyáltalán szükségem van-e rá? Elképzelhető-e, hogy tehetünk a reményért?

Belépőjegy ára: 3000 Ft, a 3 részes sorozatra bérlet 8000 Ft, Egerszeg Kátyát elfogadunk.

Gyermekek számára színes programokkal kedveskedünk az adventi és két ünnep közötti időszakban. **December 16-án 15.00 órákor** a Csing-ling-ling - családi délutánunkon karácsonyi dísz tárgyakat, kis ünnepi csengettyűket készíthetnek az ügyeskező gyermekek. Belépőjegy 500 Ft/fő.

2023. december 27-30. között Téli szünidei matinénk az egész család számára tartalmas kikapcsolódást nyújt. Míg a gyermekek játszanak, a szülők és nagyszülők megkóstolhatják a Mindszentyneum Kávészó Sisi menüjét, forraltbor, forrócsoki és egyéb téli különlegességeit, süteményeit. A gyermekek számára itt kialakított játszósarok is folyamatosan használható. Téli szünidei matiné belépőjegye 500 Ft/ fő /alkalom vagy bérlet 2800 Ft/ 6 alkalom/ fő vagy 10.000 Ft/ család (2 szülő, 2 gyermek)

- **2023. december 27-én 15.00 órákor** Mese, mese, mátka Tóth Adél mesepedagógus mesél, zenél és játszik a gyerekekkel. Milyen az élıszavas mesemondás, hogyan lehetsz egy délutánra királylány vagy a legkisebb királyfi? Ha eljössz, akkor te is velünk együtt gombolyíthatod a mesék fonalát!
- **2023. december 28-án 15.00 órákor** kezdődő Margaréta mókán zenél, mesél és táncol: Vajda Margit zenepedagógus. Gyertek, mondókázzunk, játszunk együtt!
- **2023. december 29-én 15.00 órákor** Az öreg halász és a nagy-ravágyó felesége „Szóval! Hány kívánságom is van még?” Vidám, táncos, interaktív előadás az egész családnak. Mesél, játszik, zenél és táncol: ÜstKompania társulat
- **2023. december 30-án 15.00 órákor** Esztendő te vígságszerző családi délutánunkon búcsúztassuk együtt az óévet, és barkácsoljunk szilveszteri rakétát, amelybe újévi meglepetéseket rejthetsz el! Fúr, farag és barkácsol: Rákosné Paizs Szilvia múzeumpedagógus

2024. január 5. 15.00

Kalimpa színház zenés bábelőadása: Péter és a farkas
Hangszer bemutatót tart, zenél, és bábozik: Medgyesi Anna

2024. január 6. 15.00

Évköszöntő és Vízkereszti néphagyományok: Köszöntsük együtt az új évet regölös, táncolós, zenés délutánnal, amelyre a Háromkirályok is megérkeznek!

Táncol, zenél, játszik: Partics Edina és Hardi András néptáncosok.

Amennyiben családtagjait, barátait, szeretteit kulturális élménnyel szeretné meglepni, ajándékozzon az alábbi kínálatunkból:

- Belépőjegyek tárlatvezetéssel állandó és Sisi kiállításainkba 6-99 éves korig;
- Szabadulószoa ajándékutalvány a gyerekeknek, unokáknak, barátoknak 12-99 éves korig;
- Exkluzív tárlatvezetések az ingyenceknek!
- Bérlet a téli szünidei matiné családi programjaira a család minden tagjának;
- Belépőjegy vagy bérlet Tapolyai Emőke 2 előadására;

Kövesse figyelemmel Facebook oldalunkat, ahol adventi nap-tárunkból megismerheti a Mindszentyneum különlegességeit napról-napra, kurátoraink és kollégáink tolmácsolásában!
facebook.com/mindszentyneum

A Mindszentyneum ünnepi nyitvatartásáról tájékozódjon a honlapunkról.

További információk programjainkról, online jegyvásárlási lehetőség: www.mindszentyneum.hu



MINDSZENTYNEUM



November 13-15. között az Európai Püspökkari Konferenciák Tanácsa Szociális és Pasztorális Bizottsága két szekciójának tagjai üléseztek Szombathelyen. Dr. Székely János megyéspüspök meghívására tárgyaltak migrációs és gazdasági kérdésekről.

Karácsonyi gondolatok



Karácsonykor Jézus születését, a második isteni Személy földre szállását, biblikus szakkifejezéssel szólva: az IGE megtestesülését ünnepeljük.

1. A Fiúistennek emberként való születése eszünkbe juttatja az ő **isteni születését** is, amelyről a hiszekegyben így imádkozunk: „Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született az idő kezdete előtt.” – A Fiúnak az Atyától való születését nem hasonlíthatjuk a földi születéshez, még az ő Szűz Anyjától való születéséhez sem. A Fiúnak az Atyától való – téren és időn kívüli – születését bizonyos, Bibliából merített hasonlatokkal mégis meg tudjuk közelíteni.

Szent Pálnak a kolosszeiekhez írt levelében azt olvassuk az Úr Jézusról, hogy „ő a láthatatlan Isten **képmása**, minden teremtmény elsőszülötté” (Kol 1,15). – A zsidókhöz írt levél pedig azt mondja, hogy Krisztus az Atyaisten „dicsőségének kisugárzása és lényegének **képmása**” (Zsid 1,3). – A 'képmás' szó kezünkbe ad egy kulcsot, amellyel az isteni születést megközelíthetjük.

Amikor belenézünk egy tükörbe, a tükörben megjelenik a kép-másunk. Mi a legnagyobb különbség a mi emberi képmásunk és az Atyaisten isteni képmása között? Talán az, hogy az Atyaisten Isteni Képmása – miközben teljesen hasonlít az Atyához – egy **új, élő Személy**, akiben az Atya felismeri egy az egyben önmagát, mégis más Valaki, mint ő. Teológiai nyelven szólva: természetük – mindentudó értelmük, mindenható akaratuk, szeretettől lángoló szívük – ugyanaz, személyiségük mégis különböző. (Itt most, kis kitérőt téve, elmondom, hogy a kölcsönös egymásra ismerésből és a felismerést követő, felfoghatatlanul intenzív, egymásiránti szeretetből származik a Szentlélek: az Igazság és a Szeretet Lelke...)

Szent János evangéliuma ad kezünkbe egy másik kulcsot a Fiúisten isteni születésének megközelítéséhez. „Kezdetben volt az **Ige**, az **Ige** Istennél volt, és Isten volt az **Ige**” (Jn 1,1). Itt a Fiúisten úgy jelenik meg, mint az Atyaisten kimondott **Szava** = Igéje. „Van olyan szó, mely többet ér – hosszúra nyújtott könyveknél: – egyszerű, neked szól – s tán a kérdésre is válaszol” – énekelte meg a múlt század közepén Soltész Rezső.

Nekünk, embereknek is vannak néha értékes, szép szavaink, például az, hogy: 'szeretlek'. Az azonban még senkinek sem sikerült itt a földön, hogy egyetlen szóban kifejezze minden tudását – szándékát, érzését. Ez csak egyvalakinek sikerült: a mennyei Atyának. A szót pedig, amelyben minden tudását, szándékát, atyai szívének minden szeretetét kimondta, úgy hívjuk, hogy: **IGE**. Róla imádkozzuk, hogy „Isten az Istentől, Világosság a Világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől. Született, de nem teremtmény, az Atyával egylényegű és minden általa lett.”

2. De erről az isteni Szóról imádkozzuk azt is, hogy: „az **Ige** testté lett, és miköztünk lakozott.” Ugyanezt olvassuk Szent János evangéliumának előszavában is (Jn 1,14).

Számunkra ennek a születésnek a jelentősége is felmérhetetlen, bár ez már nem „az idő kezdete előtt”, nem az örökkévalóságban történt, hanem jó kétezer évvel ezelőtt a júdeai Betlehemben. Az Isten Fia átlépte az előkelő görög filozófusok által áthidalhatatlannak vélt szakadékot Isten és ember, ég és föld között. Átjárhatóvá lett a Teremtő és a teremtmények közti határ. A Fiúisten személyében maga az Isten jött közénk, hogy velünk legyen (vö. Iz 7,14), „velünk húzza az igát” (Pázmány), velünk dolgozzék, imádkozzék, örvendezzen és szenvedjen, s végül meghaljon értünk a kereszten.

**Karácsony arra tanít minket,
hogy nekünk is önmagunk
odaajándékozásával
kell szeretnünk egymást.**

Az első karácsonyi ajándék nem karácsonyfa volt, nem is szalancukor, hanem Jézus, az Atyaisten egyszülött Fia. Nem valamit kaptunk ajándékba, hanem **Valakit**, magát az Istent. És Isten Fiának ez a velünk léte nem csak pár évtizedre korlátozódott, hanem örökre szólt. Amikor látszólag elvált tőlünk, nem egy ajándéktárgyat hagyott itt, például könyvet, amelyet ő írt, vagy egy szobrot, amelyet ő faragott volna, hanem önmagát hagyta itt a kenyér és a bor színe alatt, az Oltáriszentségben.

3. Karácsony arra tanít minket, hogy nekünk is önmagunk odaajándékozásával kell szeretnünk egymást. A képeslapok, üdvözletek, a boltban vásárolt tárgyak, de még a házilag készített ajándékok sem pótolhatják a szívünket.

A mai ember szeretetmegnyilvánulásain erősen érződik a gyakorlati materialista felfogás, a fogyasztói személet. A barátság helyébe az érdekkapcsolatok lépnek, de még az egymást szerető embereknek sincs idejük arra, hogy önmagukat adják szeretteiknek. Nem érnek rá együtt lenni, közösen imádkozni, játszani, kirándulni, egymással beszélgetni.

A túlterhelt pedagógus a tananyag továbbadásán túl nem foglalkozik a növendékekkel. A szülők zsebpénzzel és ajándékokkal fejezik ki gyermekeik iránti szeretetüket. Sajnos, nagyon sok esetben még a hitveseknek sincs idejük arra, hogy őszintén és barátságosan elbeszélgessenek egymással. Pedig nekik aztán igazán tudniuk kellene, hogy a „rózsánkra fordított idő az, ami páratlanná, egyetlenné teszi a világban.” (A kis herceg)

Számomra egykor Szombathely Fő tere nem jelentett semmit. Ám úgy alakult, hogy több éven át a Püspökvárból a ferences templomba menet itt találkoztam olyan fiatalokkal, akikkel különböző csoportokban volt szerencsém foglalkozni. A tér holt kövei a mai napig a velük való találkozások eleven emlékét őrzik. Ezért még ma is – ha arra járok – hangosabban dobog az én 8 bypasszos műtétet összedrótolt szívem. Ha egyébként nem is volna szép ez a tér, megszépítené az emlékezés.

Karácsonykor azzal a Jézussal találkozunk, akinek volt ideje ránk: tanítványaira, az őt kereső tömegekre, a betegekre és a gyászolókra, Máriára, Mártára, Lázárra, a kánai rokonokra, de még Nikodémusra és a farizeusokra is.

A Jézussal való karácsonyi együttlét vezessen el minket a másokkal való találkozásra és boldogító együttlétre, hogy rátaláljunk a karácsony igazi örömére.

Dr. Márfi Gyula, nyugalmazott veszprémi érsek



Nyílt nap!

A szombathelyi Boldog Salkaházi Sára Technikum és Kollégium mindenkit szeretettel hív az intézmény nyílt napjára 2023. december 18-ára.

Program:

- 8.15 óra - Szentmise. Helyszín: Szombathely, Székesegyház
- 9.00 óra - Püspöki Palota bemutatása
- 9.45 óra - A Boldog Brenner János Kollégium adventi vására
- 10.10 óra - A technikum és a kollégium bemutatása
- 10.50 óra - Óralátogatások

További információk: www.bsst.martinus.hu



Kórházlelkészek elérhetőségei:

Szombathely - Orsos Zoltán
+36 30 619 5474

Zalaegerszeg - Horváth István Sándor
+36 30 211 9359

Martinus
a Szombathelyi Egyházmegye havilapja
www.martinus.hu

Főszerkesztő: Molnár Péter • **Szerkesztők:** Fábíán Tamás, Dr. Kürnyek Róbert, Molnár Péter, Nagy Dóra, Pálinger Réka, Rónainé Magyar Krisztina
Kiadó: Martinus Könyv-és Folyóirat Kiadó (9700 Szombathely, Berzsényi Dániel tér 3.)
Telefon: 94/513-191 • **E-mail:** info@martinuskido.hu • **Internet:** www.martinuskido.hu
Felelős kiadó: Dr. Perger Gyula
Nyomdai kivitelezés: Yeloprint Kft. • **ISSN 2060-145X**
Az újságban megtalálható cikkek a forrás megjelölésével szabadon felhasználhatók.